

עטרת ראשינו

לע"נ הגה"צ ר' יחזקאל אליהו בהגה"צ ר' יהושע הורוביץ זצ"ללה"ה

עטרת ראשינו ממשנתו של הרב אב"ד שליט"א

האוכל טבל טמא האם חייב מיתה ביד"ש

והשתא לפי"ז נמצא דלענין אכילת טבל טמא, כיון דהכהן נמי מוזהר שלא לאכול טבל נמצא דלעולם קודמת איסור אכילת טבל לטומאת הטבל, וא"כ דין הכהן בטבל כדיון הכהן בטהומא.
מיהו השעה"מ ז"ל גופי' הוכיח דהרמב"ם ז"ל פליג על דברי התוס' וס"ל דגם בקדמה טומאת הגוף לטומאת התרומה, פטור הכהן מיתה ביד"ש, ולפי"ז הדרי' למש"כ דה"ה כהן הוכל טבל טמא פטור מיתה ביד"ש.
אמנם א"כ צ"ע טובא, דהנה הרמב"ם ז"ל בפי"ו מתרומות הג' כ' וז"ל 'כהן טהור שאכל תרומה טמא אינו לוקה מפני שהיא בעשה שטמא ואחר שאכל מן הקדשים מותר שהוא בקדושתו הוא שיאכל כשיטהר אבל דבר טמא לא יאכל אף על פי שיטהר ולא הוא מכלל עשה עשה הוא', והמ"מ ז"ל שם העיר דביבמות ע"ג ב' אמרו' האוכל תרומה טמא עובר בלאו הוא מכלל עשה דכתיב בשערי' האוכלנו לזה ולא לאחר, והנה ב' הילפותות האלו מציינו רק גבי תרומה ולא גבי טבל, דמיהו דטבל בלא"ה אסור באכילה אינו נכלל בהא דכתיב 'ואחר יאכל מן הקדשים' וכן א"כ נכלל בהא דכתיב 'בשערי' האוכלנו'.

והשתא אי נימינו או במש"כ דהאכל טבל טמא אין בה מיתה ואינו נכלל בכלל האיסור ד'ואל יחלו' א"כ לן מקור לזה, והוא דראי ליתא, ובהכרח טבל טמא נמי נכלל בכלל הל"ה ד'ואל יחלו' ודלא כדברינו. והתינו לדעת רש"י ז"ל הג"ל דטבל אסור משום דפתין בה תרומה א"כ גם בטבל טמא כן הוא וכוון דתרומה טמאה הוי לאו האב מכלל עשה ה"ה טבל, אבל לדעת התוס' דטבל אסור מקרא ד'ואל יחלו' קשיא טובא, ואנ"ל דהתוס' כתבו התם דילפי' חילול חילול התרומה היינו רק לענין חיוב מיתה באכילת טבל, אבל איסור טבל נגמט מקרא ד'ואל יחלו' ונכל"ז ב"ה לרון בחידושו דהא ממכה מקומות.

[א] יש להביא רא"י נפלאה לדברינו, דהנה בינא פ"ג א' בחלקו תנאי בחולה צריך לאכול ישי לפניו טבל האם יעשרין בשבת דטבל הוי איסור מותר טפי מתרומה או דילמא יאכל טבל דתרומה הוי איסור חמור טפי מטבל יע"ש, והשתא אם נימא דלא כדברינו אלא האוכל כל טמא חייב מיתה ביד"ש, אבל האוכל תרומה טמאה פטור, נמצא דבשי לפניו טבל טמא ובוה"ל כל הטבל טמא, דינא הוי לדוכי' יע"ש תרומה ואל יאכל טבל טמא במיתה

תמצית העולה מהדברים

- [א] קי"ל דכהן טמא האוכל את התרומה הטהורה חייב מיתה ביד"ש דחילול התרומה, אבל אם התרומה טמאה אין בה מיתה דמחוללת ועומדת היא אלא לאו האב מכלל עשה.
- [ב] מן קי"ל דהאכל את הטבל בין כהן בין ישראל חייב מיתה ביד"ש. ודעת רש"י ז"ל דטעמא דחייב מיתה באוכל טבל משום דמערער בו תרומה, ודעת התוס' דה"ל משום שגם נמול' א"כ חילול חילול התרומה.
- [ג] גלע"ז ב"ה לנחמ' דטבל טבל טמא אין חייב מיתה ביד"ש, לא במעיה לרש"י ז"ל דטבל אסור משום דפתין ב' תרומה א"כ תרומה טמאה אין בה מיתה, אלא אפי' הל' התוס' נ"מ כיון דילפי' חילול חילול התרומה טמאה כבר מחוללת ה"ה טבל טמא.
- [ד] א"כ דזה תליא בפלוגתא דלדעת הרשב"ם ז"ל דור שאכל תרומה טמאה אין חייב מיתה א"כ ה"ה ר' שאכל טבל טמא, אבל להרמב"ם ז"ל דרק כה טמא ובהכרח תרומה טמאה אלא דז חייב, א"כ ה"ה בטבל טמא דיהי' הדין דור האוכלה חייב מיתה פטור.
- [ה] ל"ל דבר מחודד למאי דכ' השעה"מ ז"ל דטעמא דהרמב"ם ז"ל דזר חייב בכל תרומה טמאה היינו משום דקדמה איסור זרות לטומאת התרומה ואין איסור חל על איסור, וא"כ לגבי טבל גם אכל הכהן קדמה איסור אכילת טבל לטומאת האוכל טבל כן כהן חייב מיתה.
- [ו] מיהו הרי השעה"מ ז"ל הוכיח דדעת הרמב"ם ז"ל דגם בקדמה טומאת הכהן לטומאת התרומה הכהן פטור א"כ הדרי' לדברינו דכהן שאכל טבל טמא פטור ממתיה.
- [ז] יש להביא רא"י נפלאה לדברינו מהא דבינא בחלקו תנאי בחולה מוסכן שיש לפניו טבל האם יאכל טבל ולא יעשר או יעשר ולא יאכל טבל דמפקי' איהו איסור חמור יותר טבל או תרומה, והשתא אי נימא דטבל טמא איכא חייב מיתה בתרומה טמאה ליתא, א"כ ה"ה טבל טמא וה' מן הדין דיאכל תרומה ולא טבל כליכ'.
- [ח] מיהו רא"י ז' היינו רק לדעת הרשב"ם ז"ל אבל לדעת הרמב"ם ז"ל ליכא רא"י דהא מיידי התם בור, והוה חייב מיתה גם על תרומה טמאה.
- [ט] ויש להוכיח איפכא בדברייתא בישי לפניו טבל ונגילה יאכל נגילה, ותקשי' לדברינו לא טבל טמא אין בה אלא לאו המכ"ע ונגילה איכא ל"ה וה' מן הדין דיאכל טבל.
- [י] יש להוכיח דלא כדברינו מהא דאמר' גבינו דחבר המפריש חלה מעיסת ע"ה וחושש שהע"ה יגע בחלה יאמר לו ש'אם נוגע בחלה ויטמא חרות העיסה לטיבלי' והע"ה ירא לאכול טבל דאית ב' מיתה, ותקשי' על יאמר שהע"ה שאמא החלה אם חזר לטיבלי' הרי אין בה מיתה דבטבל טמא ליכא מיתה.
- [יא] מיהו ל"ל דהע"ה יודע דבטבל טמא ליכא מיתה, ובהכרח לומר כן דאלת"כ תקשי' טמא בוה"ל חייב חיוב התרומה גדולה מדמאי, הא כיון דהטבל טמא אין בה מיתה ואין הע"ה ירא מן חובת מיתה.
- [יב] והשגיא ז"ל כ' דמי שיש לפניו ר' כזית מצה של טבל הטבול לתרומה גדולה, אינו יכול לאכולה כזית פסח דאין עשה דמצה דוחה ל"ה דטבל לתרו"ו דע"ה בה מיתה, ולדברינו בוה"ל דהטבל טמא ואין בה מיתה ביד"ש יאכל הטבל דע"ה דמצה דוחה ל"ה דטבל לתרו"ו.

בפרשתינו ציונו הבורא ית"ש שלא יאכל כהן טמא את התרומה ואם אכלה חייב מיתה ביד"ש שמים, עוד ציונו הבורא ית"ש שלא יאכל לאו כהן ולא ישראל את הטבל ואם אכלה חייב מיתה ביד"ש שמים, ע"כ ככתוב בע"ה בענין זה.
בסנהדרין פ"ג ש"ג ב' ד"ה פרוט, וכן א"כ טבל טמא אינו פטור מיתה הויא משכ"ל הן דינא טמא שאכל תרומה חייב מיתה הא מיר כסנעז בעת תרומה טמאה התימה והו"ל תרומה טמאה וכבר מחוללת היא, ותי' דמיידי בתתה לו תבינו תרומה ליתא בחליה, דתוך תרון הוי גלע"ז ובלעו א"כ טמא, ע"ה י' דמיידי שהתורמא לא הוכשה קלעב טמאה.

[א] בסנהדרין שם אמרו', דאמר שמואל אמר רבי אלעזר מניין טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו פרוט לזו שמחוללת ועומדת, והתוס' שם פ"ג ב' ד"ה פרוט, וכן א"כ טבל טמא אינו פטור מיתה הויא משכ"ל הן דינא טמא שאכל תרומה חייב מיתה הא מיר כסנעז בעת תרומה טמאה התימה והו"ל תרומה טמאה וכבר מחוללת היא, ותי' דמיידי בתתה לו תבינו תרומה ליתא בחליה, דתוך תרון הוי גלע"ז ובלעו א"כ טמא, ע"ה י' דמיידי שהתורמא לא הוכשה קלעב טמאה.

[ב] דעת רש"י ז"ל ביבמות פ"א א' ד"ה מה דהא האוכל טבל מעורב תרומה האוכל תרומה חייב מיתה ביד"ש, והתוס' שם ז"ה חק' דא"כ לא ליתרם לכהן לאכול טבל דהא מותר בתרומה, ולפיכך פ"ה דהא דהאכל טבל חייב מיתה ביד"ש היינו משום ד'דילפי' בסנהדרין פ"ג א' דאמר שמואל משום רבי אלעזר מניין לאוכל טבל הטבל שהוא משום רבי ולא יחלו' את קדשי בני ישראל את אשר יימנה לה' בעתידים לתרום הטהור בטוב וילף חילול חילול תרומה מה להלן במיתה אף כאן במיתה'.
ומעתה לפי"ז גלע"ז ב"ה לנחמ' דטבל טמא, דהאכל טבל טמא יחי' הדין דאין חייב מיתה ביד"ש, ואמאי מילתא כטעמא, לא במעיה לדעת רש"י ז"ל ודלא כדלא אסור היינו משום דפתין ב' תרומה, א"כ כיון דתרומה טמאה אין בה מיתה דמחוללת ועומדת היא, לא יחא הטבל חמור מן התרומה, אלא אפי' לדעת התוס' דהא דטבל אית ב' מיתה ביד"ש, היינו משום דילפי' ג"ש חילול חילול התרומה, ו"מ כיון דתרומה שכבר מחוללת אין חייבין עליה מיתה דהכהן הטמא שאוכלה לא חילול התרומה ה"ה האוכל טבל טמא כן הוא.

מיהו יש לשרות בני נרגא, דהנה בחלקו רבנן קמאי ז"ל מהא דס"ל לשמואל דהאכל תרומה טמאה חייב מיתה האם שמואל האוכל תרומה ר' כהן האוכל טבל טמא ביד"ש, ודעת הרמב"ם ז"ל בפ"ט מסנהדרין ה"ב דזר האוכל תרומה טמאה חייב מיתה ביד"ש, אבל דעת הרשב"ם ז"ל ה' הביא' הרמב"ם ז"ל בשבת פ"א ז' שכתב א"כ ז"ל דהאכל תרומה טמאה פטור מיתה, ויש להוכיח דדעת הר"ש ז"ל כדעת הרשב"ם ז"ל, דכפי' דפרה פ"ג מן ג'ו' דיכיל על תרומה שבלע ליתר מן חטאת ונטלה ונטלה אכלה אם לא כביצה בין טמאה בין טהורה הימין מוטאין והאוכלה חייב מיתה, וחק' הר"ש ז"ל שם אמאי חייב מיתה אף הן האוכלה נפלה מלא חטאת ונטמאה ויהי' חילול תרומה טמאה אלא אם כהן טמא, וכפי' דהוה ליתר דחוקת דמתי' התם אלא מיתה שמואל והשתא אם איתא דזר האוכל תרומה טמאה חייב מיתה תקשי' טובא אמאי קאמי' לפנינו דלא שמואל לוקמי' ביד טבל הכה"ל ולפיכך חייב מיתה, אלא מחזורתא דס"ל כהרשב"ם ז"ל דגם דזר פטור מיתה.

והשתא לפי"ז האל דחידושינו דהאכל טבל טמא אינו חייב מיתה דלא יחא הטבל חמור מתרומה, הנה לדעת הרמב"ם ז"ל תליא אם כהן או ישראל אוכל, דאם כהן אוכל טבל טמא אינו חייב מיתה ולא חמור מתרומה, אבל אם דור האוכל טבל טמא חייב מיתה בהא דאכל באוכל תרומה טמאה חייב מיתה, אבל לדעת הרשב"ם ז"ל גם דור האוכל טבל טמא פטור ממתיה.
וגדולה מזה הרב בע"ה לומר סברא מיוחדת, דלדעת הרמב"ם ז"ל גם כהן האוכל טבל טמא חייב מיתה, דהנה השער המג' ז"ל בפ"י מ"א, ה"ה ד"ה הרשב"ם, כתב ליתן טעם בהא דזר האוכל תרומה טמאה חייב, והיינו למאי דכ' התוס' בסנהדרין פ"ג ב' ובחולין ק"א א' ל"ה בנסתא, וד"ה דכהן שאכל תרומה טמאה פטור מיידי בקדמה טומאת התרומה ליתא הכהן דאין איסור טומאת הגוף חל על איסור טומאת התרומה, אבל אם קדמה טומאת הגוף והכהן לטומאת התרומה לכי"ע חייב מיתה ביד"ש יע"ש, וכ' השעה"מ ז"ל דלפי"ז א"כ דלעולם קודמת איסור מיתה לטומאת התרומה ולפיכך חייב מיתה ביד"ש.

עטרת זקנים

לקוטים נפלאים מחזו"ת מרו"ק זיע"א

למלאות כריסו בש"ס ופוסקים
[אמר ה' א' משה אמר א' להקנים בני אהרן וְאֶמְרָת אֶלְהִים (א.א.)
וברשי' להזוהר גדולים על הקטנים.
נראה לפרש על פי מ"ש בגמרא (סופה פה) 'דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן היות אבי ורוא', והנה כתב הר"ק ר' חיים ויטאל זיע"א בהקדמות לספרה"ק עץ חיים, אשר צריך האדם תחילה למלא כריסו בש"ס ופוסקים ורק אחר כך יוכל לגשת אל הקודש להגות בחכמת הקבלה, וע"י.
ועל פי זה אפשר לפרש דברי רש"י אלו. 'להזוהר', היינו שהתורה הוזהרה את האדם להיות 'גדולים על הקטנים', שענייני קבלה ומעשה מרכבה - הנקראים 'גדולים' - ילמדם האדם רק על הקטנים, היינו אחר שכבר מילא כריסו בהיות אביו ורבא ובתורה הגולה שהם 'דבר קטן', ורק אח"כ ילמד את חלק הנסתר המרומם בחיבת 'גדולים'.
(רמזי הפלאות וכו"ו בעטרת ישועה)

לא להסתמך על יחוס גרידא
א"י בדרך הלצה, מוסר השכל לאלו ראשי הדור המיוחסים מגזע הפרמנים, לכל ידמו בנפשם כי ביחוס לבד סגי, וזהו איך אמת רק דייקא צריכים לעבוד וללמוד תורה בגולה ובנסתר. והנה אמרו חז"ל דבר גדול מעשה מרכבה, ודבר קטן היות אביו ורבא. והו' 'אמר' אלו הכהנים', שאף שהמה בני הארץ דזע מיוחס, עכ"ז יאורו מאד בנפשם 'על גדולים וקטנים' שהמה מעשי מרכבה והיות אביו ורבא, שהוא גולה ונסתר.
(עטרת ישועה)

קריאת הפרשה מסוגלת להפקד בנינים
אמר' ו'אמר'ת. כי 'ב פעמים אמרו' עולה פ"רו רב"ו. וקריאת הפרשה זו הו' תוכל להיות סגולה לבנים, והוה להזוהר גדולים על הקטנים, היינו, להוליד ילדים קטנים.
(עטרת ישועה)

שמירת הלשון משפיע פרנסה
לפש לא יטמא בעניניו (א.א.) ונראה כי אמרו ז"ל (ב"ב פה) במעשה הלשון בנשי צבורת, ובה לפני רבי ואמר, פרנסי ואמר לו רבי, כלום יש בך מקרא או משנה, אמר לו, פרנסי ככלל וכעבור, וע"י. הרי דנוכל להמשיך פרנסה לישראל, כהן שאין בנפשו תורה ומצוות. אמנם אם האדם פוגע בלשונו שמדבר להי' וניגול פה, וזה אינו מצד החומר כלל כי מה יתרון לבעל הלשון, או זהו הוא גרע מן הבמה, כי איננה חוטאת בלפני השולחן כי אין כל חיבור, וועל ידי זה נסתם שפע הפרנסה. כי אין לנו לטעון כלפי מעלה, פרנסינו ככלל, מחמת הלשון גרע במחמה.
והנה **נפש'** נקראת כה המדבר, כמו שכתוב 'ויהי האדם לנפש חיה' ותרומה אונקלוס: לרוח ממלא. והוה שהזוהר: לנפש לא יטמא בעמי, שלא יפגוע את הלשון, ועל ידי זה נסתם זה: כי אין לשאור הקרוב אליו' כמו שדרשו ר' אבא בר חינאי, 'אשר זה ז' מונות', היינו, אשר על ידי זה תהא פרנסו ממוזנת אליו בנקל ולא בצער.

עצבות והתמרמרות על עוונות רק שלא בשעת עבודת ה'
והשיאו אונם עון אשמך באלקם את קדשיכם פי א"ה' **מקדשים** (ב.ב. טו.) לפי מ"ש' בשם רבינו בעז נועם אלימלך זצ"ל (בפרי החולות) לפרש הקרא 'הרגיני נא הרגו ואל אראה בדתם' (מכילתא י"ט טו.) כי זה תמיד צעתי היצר להזכיר חטאת אינו זוכר כלל ונמחה הכל מלוח לבו. ולא כל צריך להיות, לאכילה ושתייה או משכח ממנו כל עוונותיו על עוונותיו וזאת אוכל לתאות נפשיו שוא מפריע, ומעונותיו המרובים ואינו זוכר כלל ונמחה הכל מלוח לבו. ולא כל צריך להיות, רק דייקא בשעת אכילה ושתייה יעלה על מחשבתו ויציייר כל חטאותיו למען תהיה אכילה מתוך תשובה ונקודשה.
והו' וישאל אותם עון אשמך באלקם, היינו, בעת אכילה יעלה על אשמך על לבם, ואל 'באלקם את קדשיכם', שתהיה אכילתם בקדושה וטהרה לשם ד'.

פרי עץ הדר
ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וכו'.
ורבשת' רמי על הדר - עץ שטעם עזו ומרוי שוה'.
והתאר ורמי על זה, כי היתכתי כענין **הראשון פרי עץ הדר** (שם הובל) בגמטריא **עץ שטעם עזו ומרוי שוה** גם **פרי עץ הדר** (שם הובל) בגמטריא **אתרוגים**.
(רמזי הפלאות)

פרי עץ הדר
והשתא לפי"ז דיש להביא רא"י נפלאה לדברינו, דהנה בינא פ"ג א' בחלקו תנאי בחולה צריך לאכול ישי לפניו טבל האם יעשרין בשבת דטבל הוי איסור מותר טפי מתרומה או דילמא יאכל טבל דתרומה הוי איסור חמור טפי מטבל יע"ש, והשתא אם נימא דלא כדברינו אלא האוכל כל טמא חייב מיתה ביד"ש, אבל האוכל תרומה טמאה פטור, נמצא דבשי לפניו טבל טמא ובוה"ל כל הטבל טמא, דינא הוי לדוכי' יע"ש תרומה ואל יאכל טבל טמא במיתה

בא לך להיות אוטיסט?

אוטיסט, כן אוטיסט. צריך פשוט להפעיל את החושים הנכונים שנתן לנו השם יתברך. האוטיסט, רואה משהו עושה משהו, הוא בטוח שאין מתחת למעשה הזה כלום. האוטיסט, רואה מיליון אנשים אוכלים סטיקים בקרעסטיר, והוא אומר, מה קרה להם, איפה הם היו עד היום? האוטיסט, מנסה למצוא פתרון לדחף של חצי מיליון איש לנסוע למירון בל"ג בעומר, ומנסה להסביר איך מתמודדים עם זה במקצועיות.

אבל מי שרוצה להיות נורמאלי, כשהוא רואה משהו עושה משהו, הוא חושב, ומנסה לחשוב, מה הביא אותו לעשות כה המעשה, והוא משלים בספק ואומר: לעולם אי אפשר לעמוד על דעתו של אדם אחר, 'מה רבו מעשיך ה'.' מי שרוצה להיות נורמאלי, כשהוא רואה מיליון אנשים משלמים חמש מאות דולר בשביל להיות בג' אייר בקרעסטיר, הוא אומר, מעניין איך השם מנהל את העולם, איך ולמה הוא הפעיל כל כך הרבה כיסופים לקרעסטיר, מה זה מלמד אותי כאן, במודיעין עילית? מי שרוצה להיות נורמאלי, לא עסוק בלעשות נורמאלי את העולם, הוא עסוק בלבחון את העולם, ולהתפעל מריבוי מרכיביו, מאין ספור נקודות מדהימות, חסוכות ומאורות שטבע ה' בעולמו, ומנהל בהם את בני האדם, שחושבים שהם בוחרים במשהו...

ובכן רבותי: בואו נפסיק להיות אוטיסטים, יש מספיק מהם, בואו ננסה לשלב את האוטיסטים הקיצוניי מימין שבוועד בנו, יחד עם האוטיסטים הקיצוניי משמאל שבוועד בנו, ולהיות אנטי אוטיסט. להיות פשוט נורמאליים.

תראה, שהשיחה הולכת, פשוט הם שניהם הולכים בלי לשים לב, הנורמאלי צועד את אט אחורנית, והאוטיסט קדימה. וזה פשוט, כי לנורמאלי לא נוח שהשני נכנס לתוך שטח היסטריליות שלו, והאוטיסט, געוואלד, הוא לא יודע שטח סטרילי מהו.

ושבו, האוטיסט המדובר, הוא לא משהו עם אף אחר, או עם רגליים עקומות, האוטיסט הנ"ל הוא בסה"כ אחד שנמצא ברצף קצת יותר מדי ימינה, או קצת יותר מדי שמאלה.

ונכון, נכון שכשאדם נמשך ימינה מדי או שמאלה מדי ברצף ההתנהגות, הוא מאבד את חנו, והוא הופך להיות "טיפוס" ו"מזרח". אבל, יש די שטח אמצעי, להשאיר את האדם שפוי היכול לנהל חיי משפחה וחיים בכלל - תקינים, ואף על פי כן, באמת באמת, הוא אוטיסט בכלל. ממש אוטיסט.

ובכן, אם שמתם לב, המאפיין של האוטיסט הוא זה שלא מבין סוד מהו, הכל בחוץ הכל גלוי, ולולי המסמרה הוא היה עושה עוד דברים ברובו, כי הוא לא מבין ולא יכול להשיג בכלל שיש דברים שקשורים אליך ואל נפשך, שהם נשארים אצלך ולא יוצאים החוצה. אבל יש סוד, שהרבה הרבה הרבה ועוד הפעם הרבה, ועוד המון פעמים הרבה, אנשים מתכוננו, לא מבינים ולא רוצים להבין, היינו יכולים לפכור ידיים, ולתנות את הפסד האנשים הללו, ולומר: כמה חבל שהם נולדו אוטיסטים, כמה חבל שהם לא מבינים סוד מהו. אבל כבר אמרנו, שעל הרצף, במרכז, ישנו טווח רחב מאד מאד, והטווח הזה תלוי בבחירתו של האדם. הוא יכול לבחור בטוב ובסוד, והוא יכול לבחור ברע, ונעבעך, להיות

יש רצף התנהגותי, שהוא כמו הגלגל הנו" של הווקמן, כשאדם מתאבחן ברצף הזה מדי בימין או מדי בשמאל, אז הוא מאובחן כאוטיסט או כבעל תסמונת זו או אחרת. וכשהוא ממורכז איפה שהוא באמצע, אז הוא מאובחן כנורמאלי. ובכן, בואו ונשמע מה התסמין המרכזי שמהווה את האוטיסט:

האוטיסט, איננו מבין הבדלים והיררכיות. בעצם כבר חז"ל אמרו זאת 'אם אין דעת הבדלה מנין'. וכשאנחנו מדברים מהבדלים, אנחנו מדברים ממשוה מאד דק.

למשל אדם שאוכל מערב לחיכו, איז העריבות היא בלעדית אליו, אין שום דרך להחצין את העריבות או להסביר אותה, היא שלו טו, וכמאמר העולם 'על טעם וריח אין להתווכח'.

אבל האוטיסט, כשהוא אוכל, וואהו, כולם יודעים אם טעים לו, וכמה טעים לו ואיך טעים לו. זה נשמע לפי הקולות שאופפים את ההכנסה לפה, את הלעיסה, את הבלעיה. זה מתאפיין בכמות הלכלוך שמתפזר סביבו בשעת אכילתו - בקיצור הוא לא יכול להסתיר את הדרב הבסיסי הזה, וגם אינו רואה שום צורך להסתיר את זה.

עוד דוגמה: אחד הצרכים הכי סודיים של אדם זה כבוד. כבוד זה מקום. לכל אחד ואחד בעולם יש מרווח מחיה ונשימה, שמאד מאד קשה לו אם פולשים לתוכו.

כאשר בני אדם נורמאטיביים עומדים ומשוחחים, אז אם זה לא בתחילת פרוץ מגיפת הקורונה, אתם תראו אותם במרחק מה האחד מן השני. אבל כשנורמאלי מדבר עם אוטיסט, אתם

אתם זוכרים את הזמנים שהיה לכל בחור טוב ואברך נחמד ווקמן? כזה מכשיר שמכניסים לתוכו קלטת, שהיא עשויה מסליל ארוך, שכאשר לוחצים על אחד הכפתורים בווקמן, הסליל מסתובב בעזרת יתד שמסובב את הגלגל בסיבוב מסודר ואחיד, והברזל המכה על הסליל למעלה גורם לקול להישמע באוזניות שהיו מחוברים אם חוט לתוך המכשיר ווקמן.

ובכן אני לא יודע אם אתם זוכרים, אבל בהקשה על המקש ON היה הסליל מסתובב בקצב אחיד, ורק אז היה הקול עולה באוזניות כתיקונו. אבל אם סמוך לכולת כוחותיה של הבטריה, היה סליל מסתובב בחלישות כה, ואז היו עולים מן האוזניות קולות עבים ומזרחים עד שכלו כוחותיה של הבטריה כליל, ואז היא לא הפעילה יותר את הסליל בכלל. והיה שם עוד משהו מענין שאם היו לוחצים על המקש הנ"ל חזק, היה מודם מהבטריה כח חזק שסובב את הסליל מהר יותר, ואז הקול שהיה בוקע מהאוזניות היה מצחיק להחריד, משהו כמו תינוק בן יומו שפתח את פיו והחל לרבר בקצב מהיר.

בחלק מהווקמנים היה גלגל מיוחד לסיטואציות האלו, סיבוב קיצוני לימין הביא את הקול חזק, העבה והאיטי, וסיבוב קיצוני לשמאל הביא את הקול המזרז של התינוק, או להיפך אני לא זוכר.

אתם מבינים מה קורה פה? קול בריא נורמאלי, מסתבר, מעורב מתינוק וזקן ביד, ואי באמת קול בריא ונורמאלי מצד עצמו הנורמאלי הוא סך הכל מינון נכון של שתי הקטבים יחד.

ומכאן לאיבחון פסיכולוגי מענין: איך בנאדם נורמאלי בכלל.

עטרת פז ממחשבת המוכר

על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים

על התורה: ספירת העומר, ספירה, מלשון ספיר אבן יקרה מזוהרה ומאירה. עומר, מלשון חבילה לאסוף עומרים. אדם צריך לפני שבועות לאסוף את התורה שכבר יש לו לייקר אותה ולהעריך אותה כמו אבן יקרה כיהלום, אם כך, הוא יזכה לקבל עוד במתן תורה.

על העבודה: 'זואיש כי יקריב זבח שלמים לה' לפלא נדר או לנדבה בבקר או בצאן תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו' קרבנות בינתיים אין. אבל יש ביחנה של 'ונשלמה פרים שפתינו' תפילה ככרוב, אי"כ צריך שלא יהא בה מום, כמו כן תפילה ללא כוונה וכד' ולא מחוסר אבר, דילוגים וחסרון.

על גמילות חסדים: לא סתמו הכ' 'מה ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם עשות משפט ואהבת חסד' לא סתמו עשייה אלא 'אהבת חסד' לרדוף ולחפש כיצד ניתן להועיל לשני.

אל תאמין בעצמך עד יום מותך. ואל תדון את חברך עד שתגיע למקומו אבות פ"ב ההקשר ברור. אדם נוטה לראות הטוב שהוא עושה ולא רואה מה הוא לא עשה. גם המשפט תקין ורוחנית הוא בטוח כי כך ישאר לעולם ושוכח כי יצור יכול לגבור עליו. לעומת זאת כאשר הוא דן את השני הוא רואה בחסרונותיו ורואה 'ברור' את אשר לא עשה... ושופט אותו באופן ביקורתי. לעצמו הוא רואה זכות. לאחר חובה. על כך אומר התנא 'אל תאמין בעצמך' כי כמו שאחרים נפלו לתאוות יצרים זה יכול לקרות לכולם... ואל תדון את חברך כי לא הגעת למקומו, לו היית מגיע לא מובטח כי ידך הייתה על העליונה.

הנסיכון לדון לכף זכות מתחיל כאשר האדם הנידון פוגע או מזיק. המתבונן מהצד שאינו צד, קל לו למצא נקודות זכות, הוא מוכן לתת הזדמנות שניה. אבל גואל הדם כשיחם לבבו אזי הוא רודף אחר ההורג. ומובן שזך זה בכל דבר, כאשר מתגלע ויכוח בין שנים אפי' על דברים פטורים כ"א רואה את עצמו. רק על ידי לימוד המוסר שאדם בודק את עצמו וחי עם חשבון נפש ומפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש. באם הוא חותר אל האמת אזי יש סיכוי טוב כי יצלח.

נסיים בשנינותו של רבה"ק רגל י"ד דיליה: פעם אחת פנה אליו רבו, החוזה מלובלין, ושאלו: 'הרי אין הכתוב אומר 'חכם תהיה' אלא 'תמים תהיה עם ה' אלקיך'!' 'אכן, החזיר לו ר' נפתלי - 'אולם לכמה חכמה זקוק אדם כדי להגיע לתמים תהיה'...

לעטר פתורא דרושים נאים לפרשת השבוע

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לה' בכל מושבתים"

פרש"י בשם התורת כהנים, וז"ל מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות מעלין עליו כאלו חלל את השבתות. וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות עכ"ל. ונראה דז"א דאין קוונת מלאכה כי מי שחלל את השבתות, אם יקיים המועדות, יעלה לו כאילו שמר השבתות, אלא שביאור הענין הוא כי חממת כי השבת והמועדות שורשם אחד הוא, יש בכלל קיום המועדות קיום השבתות, וכן אם חלל המועדות הרי חסר בקיום השבתות ולכן הוא כאילו חלל אף אותם, והדברים צריכים ביאור.

והענין, כי נראה כי שורש שניהם הוא להורות על השגחתו של צור כל העולמים מאז יצירה הראשונה ועד עתה. וידוע כי המקדש את השבת מורה כי הקב"ה ברא העולם, עד שאמרו חז"ל בגמ' שבת קיט: אמר רב המנונא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו - מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, שנאמר ויכלו, אל תקרי ויכלו אלא ויכלו, ע"כ. ומבאר כי מעלת השבת היא שמודה על יצירה ראשונה, אמנם בזה לא סגי, כי יש אשר כפרו ואמרו שאנ"פ שברא הקב"ה עולמו, עזבו בידי הכוכבים והמזלות, וא"כ צריך שיודה כמו כן כי מאז בכל יום תמיד מחדש מעשה בראשית, דהינו בהשגחה הפרטית בכל רגע.

וזהו ענין המועדות, כי כשזכר המועדות הרי מקשר המאורעות שקרו לאחר הבריאה לבורא הראשון ובה מראה כי לא עזב עולמו למקרים ח"ו. וידוע כי הכופרים עד היום מעלים בכיסלם הסברים שונים ומשונים ע"פ דרך הטבע לניסים הגדולים שארעו בימים ההם, עפרא לפומיהו, ומקיים המועדות מודה כי היוצר הראשון מכוחו פעל כל אלו, ומשגיח על כל פרט ופרט עד עולם. ולכן אמרו בגמ' פסחים קיא. אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר אלה מסכה לא תעשה לך וכתבי בתריה את חג המצות תשמר עכ"ל, כי הכופר במועדות הרי הוא ככופר בהשגחה הפרטית כעובד ע"ז (לדעת הרמ"ב פ"ו מו"ט ה"ט) קאי דברי רבא"ע איז"ט וכן כתב המאירי פ"ג ממכות, אמנם י"ע לדעת הרש"ם בפסחים שם וכן הרבינו יונה פ"ג מ"א מאבות דקאי אחול המועד, מ"מ נראה דלא קי"ל כותיהו אי נימא דאיסור מלאכה בחול המועד מדברבב, ויעניין במ"א ריש ס"י תקיל' ובמחצה"ש שם, ודו"ק.

ובזה הרי מבוארים היטב דברי הת"כ, ראשית מבואר למה תלה קדושת השבת במועדות ולא להיפך, שלכא"ז גדולה קדושת השבת ממועדות, ולהנ"ל הרי ניחא מאד, כי קדושת השבת תלויה בזה שמודה בהשגחה הפרטית מאז יצירה ראשונה, א"כ אם לא יקיים המועדות הרי בזה חסר מקדושת השבת, וכאילו חלל השבתות, אמנם אי קיים המועדות הרי בזה הורה כי מאז יצירה ראשונה לא עזב הבורא עולמו למקרה, אלא משגיח עליו לכל פרטיו, ובה קיים השבתות, דהינו שהוכיח כי בקידוש השבת הודה אף על השגחתו מאז הבריאה ולא רק על הבריאה עצמה, ונמצא כי שלימות קדושת השבת תלויה בקיום המועדות בדוקא, ודו"ק.

עטרת המקרא

באורים בפרשה בדרך הפשט

הוא אשה בבתוליה יקח, אלמנה לא יקח

א. יבמות נט. כ"ג שקידש את הקטנה ובגרה תחתיו לא ישאנה, דקיהא מתפרש נישואין. ופריך מהא דתנאי אירס את האלמנה ונתמנה לכ"ג יכנס, אלמא "אלמנה לא יקח" פירושו קידושין. ומשיהא אשתני גופא הוא לא אשתני גופא. וצ"ב דבעלמא קיהא הוא לשון קידושין. וצ"ל דמעלת אשה בבתוליה שייכת לנישואין. ומה שהקשה הש"ס מאלמנה, י"ל דסבר הש"ס דגריעותא דאלמנה, שייך ג"כ למה שהיא בעולת איש. ומקור לזה, דבמשנה שם איתא אלמנה לא יקח - בין מאירוסין בין מנישואין. מהו דתימא לילף אלמנה מתמר, קמ"ל דומיא דגרושה, מה גרושה - בין מנישואין בין מאירוסין, אף אלמנה. וצ"ב מניין דגרושה הוא מה האירוסין. וכתב המאירי, דכ"ג באלמנה היה מקום לספק דהוא מן הנישואין דזווקא משום דמפקיד אבתולה, אבל כה"ד מה ענין לחלק בו. ומשמע, דאף הלאו של אלמנה יש לשייכו להא דמפקיד אבתולה. (ולפ"ז נראה דבאופן שקידש כהן אשה ונשית גרושה בין אירוסין לנישואין, כגון בקידוש חוץ, לא יהיה אסור, דגבי גרושה פשיטא דקיהא הוא קידושין.) ונראה כ"ז בה"א, אולם לאחר שלמדנו אלמנה מגרושה, י"ל דתו ל"ש אלמנה להא דמפקיד אבתולה, שהיה אף מן האירוסין אסורה. וי"ל דזה כוננת הגמ' "הא אשתני גופא

והא לא אשתני גופא", דאשה בבתוליה יסודו מלתא דשינוי גופה. ולכן בקיחת נישואין מיירי, אולם איסור אלמנה אינו שייך לשינוי גופה, ולכן מיירי בקיחת קידושין. (ועי' במל"מ, דכהן שקידש אלמנה קטנה ואח"כ נתמנה לכ"ג ובגרה תחתיו, לא יכנס. ותמחו עליו, דהרי לא אשתני גופא, דכב היתה בעולה. ולפמ"כ דכוננת הגמ' לבאר למה ציווי "אשה בבתוליה יקח" מתפרש קיחת נישואין, י"ל דלא בעי' שישתנה גופה בפועל.)

ב. בתוס' חגיגה יד', כתבו דאף לטוברים דאשה אינה נאמנת לומר שנבעלה לכשר, מ"מ באיסור בעולה לכ"ג נאמנת, שאף היא בכלל האיסור דכתיבי והוא אשה בבתוליה יקח קרי ביה יקח. וביאר הברון טעם, שהאשה מזהרת באיסורי כהונה מקרא דלא יקחו (יבמות פד:). מ"מ א"י איסור עצמם, אלא דרמאי עליה איסור בעלה. (ומשמע זה ס"ל לרא"ם דאם אין הבעל מאמינה שזינתה, אף לה אין איסור). אולם בעולה לכ"ג, האיסור מוטל עליה בפני, ולחנ"ל הדברים מתבארים היטב, דהנה קידושין הבעל הוא המכניסה לרשותו, ואין האשה אלא מסמכת ומבטלת דעתה ורצונה אצל הבעל, ולכן איסורי כהונה תלפין קידושין ל"ה איסוריהו ולא במה שמצטרפת האשה לאיסור. אולם בעולה לכ"ג דלתיא בנישואין אינו כן, דנישואין תלוי בדעת שניהם.

עטרת ודיבון

החקירים בפרשת השבוע

כתב הרמ"א א"ח ס"י רפד, וז"ל נוהגין לומר אב הרחמים: ובכל יום ש"א' א"ב צ"צ א"ן אומרים אותו, וכן כשיש חתונה או מילה. ויש מקומות שז"א אותו כשמברכין החדש, מלבד בימי הספירה, והולכים בכל זה אחר המנהג. היינו, דלע אף דנוהגין שלא לומר אב הרחמים כשיש חתן או ברית וכן כשמברכין החדש, מ"מ בשבתות הספירה אומרים גם ככה". והטעם לזה כתבו הפוסקים משום שהיו הגזירות באותו זמן. והלבוש בסי' רפד כתב משום שב"א"ה יש בימים אלו קצת אבל.

תפילת אב הרחמים נזכרת לראשונה בכתבי יד מתחילת האלף השישי. המקובל הוא שנתקנה בעיקר על מסע הצלב בשנת ד"א תתנ"ו. אמנם יש הטוענים שנתקנה גם על גזירת שריפת התלמוד שהיתה הרבה אחר כך. והטעם לזה, כי באחת מההוספות של אב הרחמים נאמר 'וינקום לעינינו נקמתו ונקמת עמו ונקמת תורתו'. במנהג הקדום זמן אמירת אב הרחמים היה רק בשבתות של הספירה ולא בשאר ימות השנה, וכך נראה בספר מהרי"ל וכך היה גם מנהג ק"ק פרשבורג לומר אב הרחמים רק בשבתות הספירה ובמקצת מקומות היה המנהג לומר רק בשבת שקודם שבועות ותו לא. ודבר פלא כתוב בלבוש בסי' תצג, דמה שאומרים אב הרחמים בשבתות אלו הוא להזכיר נשמות תלמידי רבי עקיבא.

בשבתות אלו היה נהוג גם לומר פיוטים הנקראים 'זולתות גזירה'. כי פיוטים אלו נאמרו בברכת גאל ישראל לאחר המילים 'אין א-לקים זולתך', ונושא הפיוטים היה הגזירות שהיו באותו הזמן. וכך כתב מהרי"ל, 'זולתות שבין פסח לשבועות אין מתחילין רק אחר ר"ח אייר. א', 'אזכר דודי'. ב', 'א-לקים אל דמי'. ג', 'אתה א-לקים', ד', 'אחרי נמכר'. ה', 'א-לקים באזנו שמענו'. ובכלל אומרים אמת ויציב דחול.

[והסיבה שנהגו לומר פיוטים במקום זה בתפילה, כתוב בסידור חסידי אשכנז עמ' צז וז"ל נמצא בסודות של הר"ר אלעזר זצ"ל. אמת ויציב אגרת היא ששלחו בני בבל לבני ארץ ישראל שהיו בני א"י שולחים להם אגרות להיועץ מה יעשו, שבכל יום היו מתים מאה מישראל. ותקנו להם בני בבל תפילה זו עד עוד זולתך, ויסדו בה מהא ליתוב להיות כפרה על מאה נפשות. ויסדו בה ט"ו וי"ן ושתי התי"ן, 'חבר הנה', שהוא אהא. ואילו הן, ט"ו וי"ן ויציב ונכון וקיים וכו'. ולפי שאגרת היתה זאת נהגו להפסיק בין זולתך לעזרת אבותינו לומר זולתות].

ובסידור עבודת ישראל נכתב כך: והנה שלושה מן הזולתות האלה הם קבועות ובלתי משתנות. והן זולת הראשונה 'אזכרך דודי' שאומרים לעולם בשבת הראשונה, וזולת האחרונה 'א-לקים באזנו' שאומרים לעולם בשבת שלפני שבועות. וזולת 'אחרי נמכר' היא דבוקה לפרשת בהר לעולם. ושתי הזולתות הנשארות הן סדר בקדמיה ואחור, ויש קהילות מקדימים 'אתה א-לקים' ל-'א-לקים אל דמי' וכן נוהגים בק"ק פפד"מ, ויש קהילות מהפכים הסדר. גם באותן השנים שאין בהן בין ר"ח אייר לשבועות כי אם ד' שבתות, והוא שחל ר"ח אייר בשבת, אז נדחה זולת אחת מן השתיים הנזכרות (במהרי"ל מבואר דה'זולת' של ר"ח נדחה ואומרים זולת של גזירה). וגם בזה המנהגים חלקנים; יש הדוחים זולת 'אתה א-לקים' ויש דוחים הזולת 'א-לקים אל דמי' ואין בזה קפידא. ובכל שבתות האלה אומרים אמת ויציב של כל זמרת השנה בלי שינוי [כוונתו כאן היא, כי במועדים אחרים כשאומרים 'זולת' אז מקציים את הנוסח של 'אמת ויציב', ר' סידור עבודת ישראל ששם מבואר הנוסח המקוצר].

ובבאר הגולה בסי' רפד כתב בשם מהרש"ל, טעם הדבר שאומרים אב הרחמים בשבתות אלו גם ב"ר"ח סיון, הוא משום הגזירות הנזכרות בפיוטים שאמרו ביוצר. והנה השנה בשבת איסורו חג בארץ ישראל, מצאנו מחלוקת אם לומר אב הרחמים בשבת זו, ולבולח לא"י כתב דאין אומרים ומבאר, ואף שכתבו הפוסקים דגם בשבת שאחרי פסח אומרים אב הרחמים, והו' בשביל הגזירות שהוזכרו ביוצרות ע"י באר הגולה ועוד, ועל שבת אסרו חג שלא ייתכן רק בא"י, לא יסוד יוצרות. אולם כפי המבואר בדברינו, דבריו אינם נכונים, משום שכל הזולתות של גזירה לא נתקנו אלא בשבתות של חודש אייר ולא קודם לכן, ועל כרחך שמה שאומרים אב הרחמים בניסן אינו תלוי כלל בפיוטים. ובמעשה רב כתבו דהג"ר' נהג שלא לומר אב הרחמים בימי הספירה. ויש שרצו לפרש טעמו משום שלא היה נוהג לומר פיוטים כלל [וכן ראיתי בספר פקעי שבתות שבהרב פולחן פולחן לא אמרו כלל אב הרחמים גם בימי הספירה משום שלא נהגו באמירת הזולתות]. ולהל"נ גם טעם זה נפל בבירא, שהרי בשבת מברכים חודש אייר אין פיוטים, ואעפ"כ נהגו לומר אב הרחמים ועל כרחך דלאו בהכי מילתא.

ובאמת שהמדקדק היטב בלשון הבאר הגולה לא נזכר בדבריו כלל שזה תלוי באמירת היוצרות אלא רק במה שזה היה זמן של גזירות כמו שמוזכר ביוצרות [וז"ל שם, ואפילו ב"ר"ח שאינו דומה ל"ח סיון שאז אומרים אב הרחמים על הגזירות שהזכיר ביוצר]. שור' שבא"א בוטשאטש בסי' רפד אכן תפס בדברי הבאר הגולה שזה תלוי באמירת היוצרות יעו"ש. ומצאתי ב"ש"ת בית שערין שכבח' כדבריי, דלא תליא כלל באמירת היוצרות אלא במה שבאותו הזמן היו אותן הצרות.

עטרת חסידים

כמשנת החסידות על פרשת השבוע

השגחה פרטית במשנת רביה"ק ראש שלשלת הזהב מר"ן מראפשיץ זי"ע לכבוד יומא דהילולא רבה

כתב רביה"ק מראפשיץ זי"ע בפרשתינו: "והבאת את עומר אשת קצירכם אל הכהן. במדרש (ויק"ר כה, א): ה"ה" (קולת א, ג) מה יתרון לאדם כו' שיעמול כו', ר' לוי אמר לו מה שכרית מסגלין מצות ומעשים טובים בעולם הזה, דין שהש"ת מוריה להן השמש.

"והנה אין לתלות שום דבר במנהגו של עולם וסדרו, רק הכל בהשגחה פרטית, בכל עת ורגע, כי באמת תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית (ב"ר ה, ה), נמצא כל הטבע מוכנה תחת תנאי זה, שתולה התנאי בהשגחתו הפרטית על כל מעללי איש ומצדדי גבר.

"לכן אמרו חז"ל (ע"י פ"ח ע"ז) שכשבא לילה היה אדם הראשון אומא, איז לי שזון בשביל עונותיו כו', אף שבדואי גם מקודם היה יודע סדר הילוך המזלות ומשטרי הרקיע, עם כל זה לא תלה במקרה, וכן אמר משה (במדבר טו, ה) בקר ויודע כו', ופירש רש"י, מי שהבדיל בין ערב לבוקר כו' ויבדל אהון כו', והנה בזה שכלל בהשגחתו י"ת, כמו שאומרים (תפלת שחריה) המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכמו שברא העולם בחסדו, כן הוא בכל עת, כמו שנאמר (תהלים קלו, ז) לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו, שכל עת הוא הגדול לחדש מעשי בראשית.

ובהמשך דבריו מבאר רביה"ק זי"ע שכן זהו שהקב"ה מחדש בטובו ובחסדו טובו וחסדו בכל עת הוא בזכות מעשיהם של צדיקים, שהם ממשיכים השפעות טובות מלעילא. וז"ל: "ובמה מחדש שבתכם עולמו, על דרך שאמרו חז"ל (ב"ר ה, ז) נמלך בנשמותיהם של צדיקים כו', שלקח מהם כביכול תענוג לחדש עולמו, כן הוא בכל עת, וזהו שאמר המדרש אחר כך, כל מה שהצדיקים מסגלים מצוות ומעשים טובים זי"ן שהשם יתברך מחדש פניהם כגלגל חמה כו', כי על ידם נתחדש האור בכל יום תמיד כו", ונמצא הם גורמין לאור, ולכן מגיע להם זה בשכרן שיהיה פניהם כגלגל חמה, וגם הם גורמין אור הרוחני שנתמדת ישראל, שמה שאיש משראל עשה איה מצוה בהתלהבות, או תפלה ותורה כראוי, הכל על ידי הצדיקים שממשיכין קדושה לעולם... עלה"ק לענייננו, ובהמשך מבאר דרכו ובקודש ברמזי קודש פליאת התורה בענייני ספירת העומר ופסוקי התורה. וז"ל: "והיוצא לנו מדברות קדשו ב' יסודות, א] חובת האמונה והזדיעה הברורה בהשגחה פרטית ו'אין לתלות שום דבר במנהגו של עולם וסדרו, ב] שעי"מ מעשינו הטובים וביותר מעשינו הנשגבים של צדיקים מוסיפים כוח לעילא לחדש בטובו העולם ולהשפיע לעולם השגחה עליונה וחיידוש השפע הטוב, וכל כוונת הקדושה שיש באדם הוא בכוחו של הצדיק. ב"ס ד"ב בעמדינו סמוך ונראה ליומא דהילולא רבה נעסוק במשנתו הטורח.

פתח דברינו יאיר בלשון קדשו של רבינו, ואם כי הדברים ברורים ופשטניים, מבוררים מדברי חז"ל ומדרישה, נראה כאילו בעל השמועה עומד לנגדנו

ונחזור בלשוננו הטהור למען יהיו שפתותיו דובבות. וז"ל: (נרע קודש היר' ד"ה תודיענו): "הנה יתברך התחיל בהר סיני ואמר לנו אנוכי ה' אלוהיך כו', כי תכלית כל המצוות והענינים המסומנים בכל מצוה ומצוה, וכל תנועות שעושין בעת עשיית המצוות, כמו בלולב שמגענים בכל הקצוות, הכול הוא לתכלית אחד להביא אל לבו תכלית אמונה האמתית של האנוכי ה' אלקיך וליראה אותו ולאבהא אותו...". שפתי קדשו ברור מללו מה שלמדנו מכתביו בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה, ופירשו רבינו למעשה שכל כוונה ומטרת העבודות והנענועים והפעולות במעשי המצוות הכל במטרה זאת.

עוד כתב רבינו בדבריו הקדומים לחנוכה: "והנה עיקר הגאולה תולה באמונה ובטחון, שבזכות אמונה יצאו ישראל מצרים, וע"י האמונה והבטחון יכולים הצדיקים להמשיך כל מיני טובות וגאולות, וח"ו להיפך, כמ"ש דוד המלך ע"ה ולא האמינו באלוקי ולא בטחו בישועתו... אך שחז"ל רמזו כאן בדבריהם עצת צדיקים איך לבטל מידת הדין, כי כבר צווחו מנטלין מידת הדין למדת הרחמים, ויכ יש שינוי רצון בהבוי"ת ש"ח"ו, אף הענין כן הוא, שהקב"ה נתן כח ביד הצדיקים לצרף צדופים, כמ"ש חז"ל יודע היה בצלאצל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, וכן עושים הצדיקים ומצרפים צדופים אחרים בזה הליך עצמו, כמו מ'נגע' ל'ענג'... והוא מ'פשע' ל'שפע', (ומטיב לבאר באורך מתק לשונו א"כ)..." והטבל מצלו הדברים כי מאת יתברך שמו לא תצא הרעה רק טוב, כי טוב ה' לכל, רק אם ח"ו הוא בהסתר פנים נראה שאינו טוב ח"ו, כי הטוב נגנז, ובכח האמונה והבטחון נתגלה הטובה הצפונה בהדין עצמו, ונהפך למדת הרחמים, כי הדין והצמצום הם לבוש למדת הרחמים, וכשנתגלה הלבוש נראה פנימיות, כי ממכה עצמה מתקן רטיה.

(ומוסיף לבאר ברמז נפלא ע"פ רמזי הקודש, כי ידוע שהשם אלקים מורה על הדין וצמצום ובפנימיות הו"ה הוא האלקים, והכל הוא בכח הבטחון, ולכן נתנו חכמי האמת (ספרי מוסר מהאריז"ל) רמז ששם הבטחון הוא אותיות קדומין לאלקים, שם אד"ס. כי לפני א' אין אות הרי א', ולפני ל' הרי כ', ולפני ה' הרי ד', ולפני י' הרי ט', ולפני מ"ם סופית הרי מ"ם, ומרומן בספרי ב'כוחו בה' עדי ע"ד, כי שם זה בני' ע"ד, וכן שנסתר בגי' עד עה"כ, וזה הבטחון האמין שיש בו פנימיות טובה, אך שנסתר בלבוש באותיות אלקים הצמצום, עכ"ל. וידוע שהמתקן שם ה' ע"י הבטחון הוא ב"כ בעומר כפי שהרחבנו במקרא במשנת רבינו ושאר צדיקים, כי למעשה האותיות המתחלפות הן רק אותיות שדו שהוא בני' ל"ג, ויעקב קרא לו גל-עד, ויותר ממה שציטטנו כאן מבואר בספרי"ק הפך בה' ותחיה בשפ"ק).

"והאדם צריך לבטוח בה' בכל העניינים, ואמרו חז"ל עשר מלאכות יגיע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול, חוש וזרע וקצר ודש וזורה ובורר וטוחן ומרקד ולש ואופה, ובכל מלאכות צריך להתפלל ולבטוח בה' שישלח ברכתו, וכו'... עיי"ש עוד הפלא ופלא דברים ערבים ומתוקים.

רבינו הקדוש רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע

אבי שושלת הקודש

לרגל יומא דהילולא - י"א אייר (תקפ"ז)

שני צדדים ליחסן

רבי מנחם מענדל מלינסק) ולמעלה בקודש אבותי הקדושים והטהורים, גאונים הדורות וצדיקי עולם, הרי שלבי רק נשבר יותר, ומתאנח אני מרה, מתי יגיע מעשי למעשיהם, ולכן נותר אני במדרגת השפלות, גם אחרי כל העבודה שעשיתי, כי הנני רואה שפלות מצבי ומכיר מיעוט ערכי. 'זאת מעלתו של היחסן', הפטיר רבינו, וכל העם הבין גם הבין כי כאשר הכיז על גודל יחוסי, לא לשם גאווה התכוון חלילה, אלא להיפך, לשם ענוה ושפלות רוח שבאה לו דווקא כתוצאה מהכרזה זו...

א.

לפי הדברים האלה פירש נינו של רבינו, הלא הוא רבינו הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב, בספרו הק' 'עטרת ישועה (פרשת שמות), את הפסוק (בג, כג) וְהָיָה בְיָמֵים קְרִיבִים הֵמָּה וְיָמֵת מֶלֶךְ מִצְרָיִם וְיֵאָחֲזוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הַקְּבָדָה וְיִצְעֲקוּ וְיִתְעַלְּמוּ אֶל הַאֱלֹקִים מִן הַעֲבֹדָה, וְיִשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת נַאֲקָתָם וְיִזְכְּרֵם אֱלֹקִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אֲבָרָתָהּ אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב, וכאן מובא הסיפור בגרסה שונה במקצת, או שחזר הצדיק על דבריו שינת.

זה לשונו הקדוש:

"יש לבאר בדרך צחות על פי מה ששמעתי אשר פעם אחת תוועדו יחד כבוד א"א" (אדוני אבי זקני) הרב הקדוש זצ"ל מראפשיץ עם הרב הקדוש ר' פייביש זצ"ל מבעלזא (הוא רבי פייביש מהביניב מלמדי החוזה מלובלין, ולפי שהיבניב סמוכה לבעלזא קורא אותו כך; הערת מכון 'עשרות' במהדורת גבעת זאב תש"פ) אודות קשר השידוכין,

ובתוך הדברים אשר היה ביניהם מענייני השידוך אמר זקנינו זצ"ל כי הוא מיוחס, וענה לו ר' פייביש זצ"ל מה לנו צורך ליחוס על עבדות ה'. והשיב לו זקנינו זצ"ל מראפשיץ, אמת כי יש צדיקים שאינם מיוחסים וקמים בחצות לילה ולומדים כל השיעורים עד הבקר ואחר כך מתפללים בהתלהבות גדולה, אמנם אחר התפלה קודם בואם לשתות ולאוכל, דרך הצדיקים לפשפש במעשה בודתם בתורה ובתפלה אולי היה ח"ו איזה שמץ ופניה במעשה העבדות ואיך יערב לבו אכול ושתו, אך בחושו כי על כל פנים הוא יותר טוב מאבותיו שהיו פשוטי עם, כזו רצה האלקים את מעשיו יותר ממעשה אבותיו. אך אותם הצדיקים אשר הם מיוחסים, אפילו אם עובדין את השי"ת בתורה ותפלה, אמנם אחר התפלה כאשר יבואו לפשפש במעשה עבודתם ולהעריך את מעשיהם נגד מעשה אבותיהם הקדושים והטהורים איז הם בטלים ומבוטלים בעיניהם כעפרא דארעא והם בענוה ושפלות עד מאוד, ומתאנחים מאוד על זה, כי מעשה עבודתם אינו נחשב כללום נגד מעשה אבותיהם. וסיים א"א זצ"ל דעל זה צריך יחוסי, להיות מתאנח אחר עבודתו ולא יערב לו כל מאכל ומשתה, עד כאן דבריו הקדושים,

ועל פי זה יש לפרש הפסוק 'ויאחזו בני ישראל מן העבודה', היינו שאחר העבודה שלהם התאנחו במירות הלב, על שלא הייתה עבודתם שלימה, הגם 'ותעל שועתם אל האלקים' שעלתה שועתם השמימה, עם כל זה התאנחו. ושפיר כתיב אחר כך 'ויזכור אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב', היינו עם הם מתאנחים אחר העבודה מסתמא המה מיוחסים זרע אברהם יצחק ויעקב. כן נראה לי לפרש, עכ"ל.ק."

וכן היה אומר שמש נכדו - מרן הרה"ק רבי חיים מאיר מוויניצא - היינו 'אמרי חיים', שהיה רבינו הקדוש מראפשיץ אמרו: 'גם נפתלי קם לפעמים בחצות הלילה, אבער ווען עס קומט מיר אהן צו טרינקען א גלעזעל בראנפין פארגייט מיר דער אפטייעט' - אמנם משכא לידיו כוס י"ש שר ממני התאבון)..."

ואכן, בדרכו זו של אבי שושלת הקודש לבית ראפשיץ - דזיקוב, צעדו בניו אחריי לאורך כל הדורות. בדרכה של הענוה ושפלות הרוח. לא התפעלו מן היחוס ולא תלו את הצלחתם בזכות אבות, אדרבה, דווקא משום יחוסי היו מתאמצים יותר בעסק התורה, בנגלה ובנסתר. ולא בכדי נשאבו אל חצרותיהם חסידים בני עליה ובעלי מחוק, תלמידי עמודי ובני תורה. ועד עצם היום הזה ממשיכה מורשת זו בני עומדי דגריסא - היכל התורה שעי" מוסדות זיקוב, שבהם יושבים תלמידי חכמים מופלגים ומתעמקים בדבר הלכה ובפלפולי דאורייתא. תחת שבטו של כ"ק רבינו שליט"א, נושא דגל תורת אבותיו הקדושים עד ביאת הגואל בב"א.

'מיוחס כמוני, מכל הצדדים, אבות ואימהות, אין בעולם! ואם ישנו כזה, הייתי חפץ לראותו' - - - ישבו שם רבנים ולמדנים, חסידים ואנשי מעשה, וגם פשוטי-עם ישרי-דרך, כולם כאחד הביטו על הצדיק בתמימהו. היתכן שענוותן ושפל-רוח שכזה מתגאה ביחוס אבותי?!... בתוך דממת התדהמה שאפפה את ההיכל, קם יהודי אחד, 'בעל-בית' פשוט ותמים-לכת: 'רבי! אני מיוחס יותר!' הקהל כולו ניחן בצחוק, אך רבינו הרים את עיניו הקדושות לעבר היהודי התמים, וקרא לו שיתקרב אליו. נבון ובלבל למדי ניגש האיש, וכמעט שהתחרט קשות על קפיצת ההדיוט, אלמלא הארת פניו של הצדיק: 'אמור נא יהודי מי אתה ומה יחוסיך?'

'רבי! הסכיר הלה בתמימות עצומה, 'הודי פשוט אני, ממדינת זיבענברגען' (= 'שבע הערים', כיום: טרנסילבניה), והיחוס שלי הינו שהניי היחיד מכל בני משפחתי, שמניח תפילין בכל יום ונוטל ידי לפני אכילת תפלו..."

פניו של רבינו האירו בנהירו עילאה: 'דער זיבענברגער יוד האט רעכט!' - (היהודי מוזיבענברגער צודק). ובאותה הארת פנים פנה אל הקהל כולו ואמר להם: 'אני אבינכם, רבותי, ההבדל בין יחסן לאיש פשוט: 'כי' הנה צדיק פלוני שהוא תלמיד חכם עצום, ועובד ה' בדחילו ורחימו, קם בחצות לילה ומקונן על גלות השכינה, כי ניטל כבוד מבית חיינו. לאחר מכן בא לו לבית הבטילה, שם טובל את עצמו,

כ"ק רבינו שליט"א מוקד את ציון זקינו הקדוש מראפשיץ זי"ע ביומא דהילולא י"א אייר תשע"ז

ומכין את גופו כראוי לקראת עבודת היום. משם פונה לבית המדרש ועוסק בוהור הקדוש וסתייר תורה, לאחר מכן עוסק גם בתורת הנגלה, בהווית דאבי ורבא, וגם שולחן ערוך, כדי לדעת את המעשה אשר יעשה. ומשעולה השחר ומאיר היום מתחיל להתכונן לתפילה מתוך התלהבות, עד שהלבת עולה מאליה מתוך לבו הבוער כאש, ואומר תהילים, ולומד משניות, ועוסק בצדקה, ואחר כך הולך להתפלל במנין. עומד הוא ומתפלל כאיל תערוג על אפיקי מים, בהשתק נפשו אל חיק אביו שבשמים, מתוך דביקות עילאית והתרפקות עד כלות הנפש. תפילה כזאת נמשכת נמשך עד חצות היום, ורק אז פונה לטעום את פתו, פת שחרית.

'באותה שעה, שניגוש לאכול, יוצאת אנהא עמוקה מתוך הרובד הפנימי שבלבו השובר לרסיסים: 'הנני הולך לגמול חסד גופי, אי לי מה עשיתי עוד נלפשי ונשמת', הלא עדיין לא עשיתי מאומה ובמה נחשב תורתו ותפילתו?!..."

'אולם מיד הוא מתנחם, ומתיישב בדעתו: 'הלא למי שהוא בנו של איש פשוט כמו שהיה אבי גם זה די, והלא אבי בשעה כזאת היה טוחן בריחיים או תופר מנעלים, והוא נרגע ואוכל לשבוע נפשו... 'אמנם אני', המשיך רבינו, 'אם מזדמן לי פעם שאני קם בחצות לילה, גם לפעמים לומד גמרא או שולחן ערוך, ואולי גם קבלה, ואחר כך לפרקים קצת תהילים, ואחר כך בניני עומד, ואולם, שכאני הולך לטעום ומתבונן במעשי מה עשיתי, כי עדיין לא התחלתי כלל לבוא בשערי העבודה, ועוד לא עשיתי שום פעולה נכונה וצדיקה לחיי העולמים יתברך שמו, הרי שאין לי איך להתנחם. כי כאשר משים אני אל לבי את זכרון אבי הקדוש (הרה"ק

א.

'אין רצוני לקבל תלמידים מיוחסים' - קרא הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע לעבר האברך הצעיר בנן של קדושים, אשר בא לחסות בצל כנפיו וביקש ליטול ברכת שלום. אלא שהאברך שפיקח היה, לא הרפה ממנו, וישא קולו ויבר, ואף השכיב את עצמו על הארץ בפישוט ידים ורגלים, כשהוא מתחנן על נפשו וזועק: 'וכי מה אשם אני כי נולדתי לאמי המיוחסת?!...' לשמע הדברים היוצאים מן הלב אורו פני הצדיק, והוא צירף את הצעיר לחבר תלמידיו המובהרים, עד כי גדל והיה לאיש אלקים, הוא רבינו הקדוש 'יחיד בדורו בחכמת אלקים' מרן רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע.

באותה שעה פתח הרבי רבי אלימלך ואמר את הדבר אשר מובא בספרו הקדוש נועם אלימלך (פרשת קרח):

'ישורש הדבר, שזכות אבות הוא דבר גדול ועומדת לו לאדם בשעה שהוא רוצה לעבוד את ה' שיהיה לו שייצא מן השמים לעשות המצוה בשלימות, וזאת אינו אלא כשלא לקח מעלת היחוס לצד אחר, אזי בודאי עומדת לו לעבודת הבורא...'

אותו סיפור - בשינויים קלים - סיפר הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב הי"ד זי"ע (קדושת ציון, פרשת פתח), בשם אביו הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, חתן רבינו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, אשר כך רבי שלמה סיפר על אודות חותנו - זקנו רבינו הק' מראפשיץ זי"ע:

'אשר בימי עלומיו, בעת נשא לבו אותו לחסות תחת צל קודש הקדשים הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל, וכיתת את רגליו וילך

מניר לעיר הלון ונסוע לליזענסק, וכל מן עברו היה פונה לבית המדרש של החסידים. ויהי בדרך ויפגע בו חבורת חסידים ההולכים לקבל פני רבם והתחבר להם, ויהי כאשר נודע להם שהוא בן הגאבד'ק לינסק (הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זי"ע), ונכד הגאון ר' יצחק האמבורגער (הגה"ק רבי יצחק הלוי הרוזין זי"ע אבד"ק אה"ל), ולמעלה בקודש מגזע תרשימיים, אמרו לו: 'לשוא כל עמלך חברנו, כי הרבי אמר, כי מיוחס אי אפשר לו להיות חסיד, לכן הטוב הוא שתשוב לביתך', אבל הוא לא פנה אל דבריהם, אך קרב לבו היה דואג ומתאנח על גודלו אשר הוא נדחה מעל ענת החסידים.

'והמשיך דרכו לבוא להיכל קדשו של הרבי רבי אלימלך זצ"ל, ובדרכו על מפתן הבית פרץ בכבי רב ויתעלף, ויהי כאשר שב רוחו שאלו הרבי שלום, ויקרב ויאמר 'מה פשעי ומה חטאתי שנולדתי אצל הרבנית מלינסק, הני שאלו אותי?', אם היו שואלין אותי ברור לי כימש שהייתי בוחר להיות נולד אצל איזו צפרקע - היינו האשה היושבת בשוק למכור סחורתה - כדי שאוכל להיות חסיד והייתי מוותר על כל היחוס, ולמה זה אינני לבתי הקרב בדרך הקדש הזה דרך החסידות?'. והרבי ר' אלימלך התפלה על דבריו וישאלהו מאי האי דקמן, ויאמר, כי אמרו לי משמיה דמר דמיוחס אי אפשר לו להיות חסיד, ויאמר לו הרבי רבי אלימלך: 'אברך! לא נאמרו לך הדברים כהווייתן, כי לא כך אמרתי שאי אפשר למיוחס להיות חסיד, רק שקשה על המיוחס להיות חסיד, אבל המיוחס אשר חפץ וחושק לדרך הקודש הזה, אדרבה זכות אבותיו מסייעתו לעלות בהר ב' במדרגות גבוהות ורמות'. ופירש זה בטעם הזה את דברי רש"י ז"ל, רש"י פרשת קרח 'בן יצהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, והיכן נזכר שמו, בהתייחס על הדוכן...'

על דרך זו - הסוללה לו מרבו זה, צעד מר"ן מראפשיץ ועשה את דרכו בקודש, הוא הדרך הנחיל לבניו ולתלמידיו אחריו, שלא להתפעל מן היחוס, אדרבה, זוהי חובה יותר מזכות. וכמובא בספר 'חמה נגוזת' שהוא היה אומר, שה'יחוס' כמה כמספר האפס, ומי שחוסר מגזע צדיקים רבים, כאילו קופה של אפסים תלויה לו מאחוריו, שכל אלו אינם שווים לו אם לא יוסיף להם מספר בראשם, אם יוסיף מספר - היינו יוסיף גם הם בעבודת ה' - הרי שהמספר שלו, גם אם קטן הוא הרי שהיחוס הכפיל אותו עשרת מונים, אבל אלא על עשה מאומה מה העוילע לו כל האפסים...

ב.

דווקא משום כך, כרבתה התמימה בעיני כל הקהל כשנשמע פתגם המלך - רבינו, במעמד קהל ועדה:

מקורות: שיח שפיר קודש; חמה נגוזת; עטרת ישועה